

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กล่าวถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ใน มาตรา 43 วรรคแรกว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย แปลความแห่งรัฐธรรมนูญได้ว่า (1) การศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมีอย่างน้อยสิบสองปี (2) เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดให้กับทุกคน (3) การศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐจัดต้องมีคุณภาพ (4) รัฐต้องไม่เก็บค่าใช้จ่ายทางการศึกษาจากผู้เรียนคือ ความคิดที่มาของการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนในรูปแบบสหวิทยาเขต ซึ่งก็คือ การพยายามเพื่อจัดรูปแบบการศึกษาใหม่ เพื่อสนองเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในเรื่องการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ

1. ให้ทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
 2. ให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงหรือทัดเทียมกัน
 3. เป็นการศึกษาที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน
 4. เนื่องจากรัฐมีทรัพยากรจำกัดจึงต้องคำนึงถึงประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการจัด
- เชื่อว่าถ้าจัดระบบให้ได้อย่างทั่วถึง ประเทศไทยจะมีระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้บริการทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดีอย่างแน่นอนแต่ระบบที่กล่าวถึงจะมีหน้าตารายละเอียดอย่างไร คงจะต้องให้หลาย ๆ คนช่วยกันคิด ถ้าได้คำแนะนำที่กว้างขวางหลากหลายก็คงจะทำให้ได้รูปแบบที่ดียิ่งขึ้น (พนม พงษ์ไพบูลย์. 2541 : 31-35)

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่จะปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและสร้างค่านิยมหรือศรัทธาของประชาชนที่มีต่อโรงเรียนให้ใกล้เคียงกัน จึงมีนโยบายจัดโรงเรียนแบบสหวิทยาเขต โดยกำหนดพื้นที่ทางภูมิศาสตร์เป็นเกณฑ์ในการจัด มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพทัดเทียมกันทั้งในด้านการเรียนการสอน และความเชื่อถือของประชาชนเป็นการระดมทรัพยากรมาใช้ร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยให้โรงเรียนในสหวิทยาเขตมีข้อตกลงร่วมกันในเรื่องความร่วมมือช่วยเหลือกันด้านบุคลากร วิชาการ ทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์

กรมสามัญศึกษา เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จึงได้กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพ ทางด้านวิชาการให้สอดคล้อง กับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ตามแนวทางการปฏิรูปหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 8 เน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยให้คนไทยใน อนาคต มีศักยภาพเต็มบริบูรณ์ ให้การศึกษาไทยมีมาตรฐานเทียบเท่าสากลนานาชาติยอมรับ ปัจจุบันโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจำนวนมากมีการดำเนินงานด้านวิชาการเป็น ที่ยอมรับของชุมชนและสาธารณชนทั่วไป ในขณะเดียวกันยังมีโรงเรียนส่วนหนึ่งที่ต้องได้รับการ ส่งเสริมพัฒนางานให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับอย่างเท่าเทียมหรือใกล้เคียงกัน เนื่องจากค่านิยม หรือศรัทธาของประชาชนที่มีต่อโรงเรียนเก่าแก่และมีชื่อเสียงมีอิทธิพลต่อการเลือกสมัครเข้าเรียน ต่อของนักเรียน ปัญหาต่างๆกรมสามัญศึกษาจึงกำหนดให้มีโครงการจัดโรงเรียนแบบสหวิทยา เขตขึ้น (สำนักงานสามัญศึกษา. 2541 : 1-2)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่ให้โอกาสทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับ บัญชา หรือทีมงานได้มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านความคิด จิตใจ อารมณ์ ซึ่งจะมีผลให้บุคคลหรือผู้ เกี่ยวข้องเหล่านั้นทุ่มเทความสามารถในงานบรรลุเป้าหมาย และมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับผลงาน และการกระทำขององค์กรและทีมงานด้วยจิตใจอย่างแท้จริง(เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2538 : 17)

ในภาวะปัจจุบันสหวิทยาเขตเป็นองค์กรขนาดใหญ่ มีบุคลากรและทรัพยากรจำนวนมาก แต่ละสหวิทยาเขตมีแนวทางการบริหารที่แตกต่างกันไปก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติซึ่งเกิดจาก ปัญหาในการบริหาร 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านการจัดองค์กรและ ด้านการจัดสรรทรัพยากร (สำนักงานสามัญศึกษา. 2542 : 2) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะ ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหาร เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหาร ของผู้บริหารสหวิทยาเขตของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาที่เหมาะสมต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สหวิทยาเขตในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์
2. สร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสหวิทยาเขตในโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น ดังนี้

1. เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสหวิทยาเขตในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ 4 ด้านคือ ด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านการจัดองค์กรและด้านการจัดสรรทรัพยากร ปีการศึกษา 2545
2. การสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสหวิทยาเขตในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้มี 2 ช่วง ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย คือ

ช่วงที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารสหวิทยาเขตของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้ คือผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2545 จำนวน 113 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2545 จำนวน 88 คน ได้จากสูตรตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างของ เครจซีและมอร์แกน (R.V. Krejcie and D.W. Morgan) และโดยการ สุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสหวิทยาเขตในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ สภาพปัจจุบันและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารของผู้บริหารสหวิทยาเขตในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2545

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการบริหารการศึกษา หมายถึง แบบอย่างกิจกรรมด้านการวางแผน การตัดสินใจ ด้านการจัดองค์กร และด้านจัดสรรทรัพยากร ที่เกี่ยวกับการบริหารในสหวิทยาเขต จังหวัดนครสวรรค์

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการบริหารด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านการจัดองค์กร และด้านการจัดสรรทรัพยากร ในการดำเนินการของสหวิทยาเขตในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

สหวิทยาเขต หมายถึง การจัดรวมโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงกันเข้าด้วยกัน โดยมีการบริหารจัดการเป็นปัจจัยบริหารร่วมกันเพื่อให้ทุกโรงเรียนมีมาตรฐานและคุณภาพใกล้เคียงกัน

โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ในปีการศึกษา 2545

ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ (ยกเว้นผู้บริหารที่เป็นประธานสหวิทยาเขตในจังหวัดนครสวรรค์) ในปีการศึกษา 2545

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษา เป็นผู้บริหารที่เป็นประธานที่ปฏิบัติงานการบริหารสหวิทยาเขต และหรืออาจารย์ที่มีผลงานทางการบริหารหรือผลงานทางวิชาการทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา หรือผู้ที่เป็นวิทยากรด้านการบริหารสหวิทยาเขต

โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา(เดิม) หมายถึง สถานศึกษาที่ทำการสอนในช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 ในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ทั้ง 3 เขต ซึ่งเดิมสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้รู้สภาพปัจจุบันและความต้องการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสหวิทยาเขตในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์
2. ได้รูปแบบในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสหวิทยาเขตในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์